

ประสบการณ์ในงานทันตกรรมป้องกันสำหรับเด็ก 0-5 ปีของทันตภิบาลไทย
Experience in Oral Health Prevention for Children 0-5 Years of Thai Dental Therapist

อัจฉรา มณีมนโรรมย์¹, ปิยะนารถ จาติเกตุ², อุบลวรรณ ธีระพิบูลย์³

¹โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชปัว จังหวัดน่าน

²สาขาวิชาทันตกรรมชุมชน คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

³คลินิกเอกชน จังหวัดเชียงใหม่

Atchara Maneemanorom¹, Piyanart Chatiketu², Ubonwan Theerapiboon³

¹Pua Crown Prince Hospital, Nan

²Division of Community Dentistry, Faculty of Dentistry, Chiang Mai University

³Private Practice, Chiang Mai

Received: 8 January, 2019

Revised: 23 April, 2019

Accepted: 8 May, 2019

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาประสบการณ์การดำเนินงานทันตกรรมป้องกันในเด็ก 0-5 ปีของทันตภิบาลไทย

วัสดุอุปกรณ์และวิธีการ: การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในกลุ่มตัวอย่างที่ถูกเลือกแบบเจาะจง เป็นทันตภิบาลที่ได้รับรางวัลทันตภิบาลดีเด่นระดับประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ถึงปี พ.ศ. 2559 จำนวน 19 คน เก็บข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้แนวคำถาม ได้แก่ ประสบการณ์การทำงานและบทบาทหน้าที่ในปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงานและบทบาทหน้าที่ในงานทันตกรรมป้องกันในเด็ก 0-5 ปี และการแสวงหาความรู้ประกอบการทำงานทันตกรรมป้องกันในเด็ก 0-5 ปี เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2560 ถึง กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและการวิเคราะห์แก่นสาระ

ผลการศึกษา: ทันตภิบาลทั้งหมดมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันในงานทันตกรรมป้องกันในเด็ก 0-5 ปี ทั้งการประเมินความเสี่ยงในการเกิดโรคฟันผุ การนัดพบผู้ป่วยเป็นระยะหรือการเรียกผู้ป่วยมาตรวจสุขภาพช่องปากซ้ำ การให้คำแนะนำในการดูแลสุขภาพช่องปาก การให้คำแนะนำเรื่องการบริโภคอาหาร การให้ฟลูออไรด์เฉพาะที่ และการเคลือบหลุมร่องฟันในฟันน้ำนม โดยการจัดการทางทันตกรรมป้องกันดังกล่าวนี้ส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินการตามระดับความเสี่ยงในการเกิดโรคฟันผุในแต่ละบุคคล แต่เป็นการดำเนินการในภาพรวมและเป็นไปตามข้อตกลงของหน่วยงาน รวมทั้งยึดตาม

ตัวชี้วัดของกระทรวงสาธารณสุขเป็นหลักอย่างไรก็ตาม พบว่า การดำเนินงานที่มีประสพการณ์มาก คือ การให้คำแนะนำในการดูแลสุขภาพช่องปาก ในขณะที่การเคลือบหลุมร่องฟันในฟันน้ำนมมีการดำเนินงานน้อย อีกทั้งยังพบว่า ทันตภิบาลมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการให้ฟลูออไรด์เฉพาะที่ที่ไม่ถูกต้องนัก ทั้งการเลือกให้เหมาะสมกับความเสี่ยงในการเกิดโรคฟันผุ ข้อบ่งชี้ รวมถึงวิธีการใช้

บทสรุป: การศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า ประสพการณ์ของทันตภิบาลไทยในงานทันตกรรมป้องกันในเด็ก 0-5 ปียังต้องการการพัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการทันตกรรมป้องกันในระดับบุคคลที่เหมาะสมกับระดับความเสี่ยงในการเกิดโรคฟันผุของแต่ละบุคคล อันจะส่งผลให้ทันตภิบาลมีศักยภาพในการขับเคลื่อนงานทันตกรรมป้องกันในเด็กให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลต่อไป

คำสำคัญ: ทันตภิบาล ทันตกรรมป้องกัน ทันตกรรมป้องกันสำหรับเด็ก เด็กอายุ 0-5 ปี

Abstract

Objective: To study experience of Thai dental therapists in oral health prevention for 0-5 year-old children.

Materials and method: In-depth interviews were conducted with nineteen dental therapists who were selected by purposive sampling of national award winning dental therapist from 2010 to 2016. The questions include role and experience in the job especially in oral health prevention for 0-5 year-old children and how to update new knowledge in this specific field. All data was collected as qualitative data during October 2017 to February 2018. Then content analysis and thematic analysis were performed to categorize, analyze and summarize the data.

Results: The study revealed that 19 dental therapists have vary levels of experience in oral health prevention of 0-5 year-old children including caries risk assessment, periodicity of examination or recall, oral hygiene instruction, dietary advice, professional topical fluoride application and primary teeth's sealant. The mentioned interventions are not base on the individual caries risk level but depend on agreement of each of individual workplace and have to comply to policy indicators of ministry of public health. The most frequently practiced intervention is oral hygiene instruction, while primary teeth's sealant is not widely practiced. In addition, there are misconception in professional topical fluoride indication, case selection and application.

Conclusions: This study indicates that in order to provide an effective oral health prevention for 0-5 year-old children, experience of dental therapist should be calibrated and prioritized in the intervention selection for each patients with different levels of caries risk.

Keywords: dental therapist, dental nurse, dental hygienist, oral health therapist, oral health prevention, oral health prevention for children, children 0-5 years

CM Dent J 2020; 41(2)